

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De Rubricis Missarum communis Sanctorum. XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40262

Vigilias Mortuorum, quia in Missâ de Requiem fieri non potest Commemoratio illius de quo fit Officium. Hoc loco monentur Sacerdotes, Sacrificium Missæ Defunctorum hac die applicandum esse omnibus Defunctis, ex intentione Ecclesiæ: neque idem fit iniuria ijs, pro quibus quotidiana fortè extat obligatio Missæ. præualet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ priuatæ legi testatorum.

19 In Absolutione solemnî Defunctorum hac eadem die, quia solent multi circuire sepulchra, illud obseruare debent, quòd vltima Absolutio facienda erit ad lecticam mortuorum, cum *32. Libera me* longiori, & Oratione, *Absolue*, in numero plurali: quæ habetur inter Psalmos Graduales. Eadem autem hîc militat ratio, qua *Burchardus supra pag. 13.* nos monuit, vltimo semper loco recitandam esse in Missa orationem *Fidelium*, quæ est Generalis pro Defunctis, post Collectas speciales, vt hæc vltima ceteras colligat. Ad alia verò sepulchra posunt distribui Responsoria Nocturnorum, addendo singulis *3. Requiem*, vt fit in tertio & sexto. Fiat aspersio & incensatio ter, in medio, à dextris, & à sinistris, cum Orationibus, vt in Missali, de pluribus, omiſſis Secretis. Post Orationem non dicitur *Requiem*, &c. nisi post vltimam Absolutionem, quæ fit in medio Ecclesiæ; cui additur per

Cantores, *Requiescant in pace. Amen.*

20 Vbi fiunt aliæ solemnes Missæ pro Episcopis, Canonicis, & alijs, ne tamen omittatur Missa de die infra Octauam omnium Sanctorum: argumento à fortiori sumpto ab ijs quæ diximus *num. 18.* etenim Missa hæc de Requiem vicem gerit Anniuersarij; quod non excludit Missam concordantem cum Officio. Vide *pag. 10.*

21 Addam hoc loco, quòd initio Aprilis, & in fine Maij, seu initio Iunij, aliqua Sanctorum Festa mutant ritum à tempore non Paschali ad Paschale, & è conuerso, Missæque Officia, si propria defint, sumenda erunt de Communi: sed Missa S. Barnabæ dicitur vt in Festo S. Marci, præter Orationes, Epistolam, & Euangelium.

22 Denique, vbi celebratur Festum sanctissimi Rosarij ex Decreto Gregorij XIII. de quo dicemus in Commentarijs Breuiarij, ne tamen dicatur ea Missa, quæ nomine Rosarij circumfertur, concessa tantùm Ordini Prædicatorum à sacra Rituum Congregatione *die 25. Iunij 1622.* & prohibita fuit alijs eodem die, & rursus *die 8. April. 1628.* sed fiat Missa vt in Festo sanctæ Mariæ ad Niues, quod obseruatur in Æde Lauretana, *ex Synodo Diocesana 1626.* vel vt in Natiuitate, mutato nomine in Festiuitatis, quod fit Bononiæ: sed illud prius magis placet.

De Rubricis Missarum Communis Sanctorum. XVI.

1 **C**ommunes Missæ inseruiunt tum celebrandis Sanctorum aliorum Festis quæ habentur in Calendario, & nihil habent proprium, vel non habent omnia, vt videre est in Proprio Sanctorum; tum celebrandis co-

rum Festiuitatibus qui extra Calendarium occurrunt in pluribus locis, præsertim verò Patronis locorum, & Titularibus Ecclesiarum, qui omnino nihil habent proprium in Missali.

2 Est autem libetum cuiumque recitare

citare Missam quam maluerit ex eodem Communi, ubi sunt plures Missæ, & multò magis Epistolam, & Evangelium, ex ibidem assignatis, ut habetur in *Rubricis ante Commune unius Mart. non Pontificis, & ante Missam de pluribus Martyribus tempore Paschali*. Maximè verò decet illud Evangelium legere, quod in Officio habet Homiliam in Breuiario approbatam, ut concordet Missa cum Officio; quamquam in Octauario nostro Homilia nunc habentur de quouis Evangelio quod in Missali legitur.

3 Et quidem de Festo Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ meminit *Microl. c.43.* & ex generali fieri consuetudine, docet *Radulph. Prop. 17.* Ad quod Festum, scilicet Patroni loci, tenentur etiam Regulares eiusdem loci, non autem ad Octauam celebrandam, ex Decreto S. Rituum Congregationis, ad populorum excitandam pietatem erga Sanctos eorumdem Patronos locorum.

4 Porro Missæ Communes de Sanctis numero 24. ad sex titulos reducuntur, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, Mulierum sanctarum, & Dedicacionis Ecclesiæ: Apostolorum autè Missa de Vigilia tantum est communis. Martyrum Missæ sunt, vel plurium, vel Pontificis & Martyris, vel non Pontificis, vel extra tempus Paschale, vel tempore Paschali. Quo tempore, ut ait *S. Ambros. Sermono 74.* dignum & congruum est, ut post lætitiâ Paschæ, quam in Eccle-

sia celebramus, gaudia nostra cum SS. Martyribus conferamus, qui consortes fuerunt Dominicæ passionis, & idè de his Missæ Paschales habentur, non de alijs; in quorum Missis communibus additio sit solummodo cantici Paschalis *Alleluia*, ut dicitur in *Rubrica ante Commune plurimorum Martyrum extra tempus Paschale*.

5 Confessores autem: quam vocem non accipimus ut apud antiquos, pro ijs qui Christi fidem interpellati coram fidei hostibus confessi sunt, vel experti aliquod tormentum, non tamen occubuerunt (lege *Cyprianum Epistol. 7. & 9. cum Schol. Pamelij*) sed accipimus, ex hodierno vsu, pro ijs qui sanctè vixerunt, qui vel sunt Pontifices, vel Doctores, vel non Pontifices, vel Abbates.

6 Virgines item vel vna, vel plures, vel Martyres etiam, vel non Martyres. Mulieres denique sanctæ vel sunt Martyres, non Virgines; vel neque Virgines, neque Martyres.

7 De quibus Missis, Evangelijs & Epistolis mentio est apud *Durand. lib. 7. à cap. 43. ad 47.* Ante S. Gregorium nulla est mentio Missarum de Communi Sanctorum: in cuius *Sacramentario* adsunt Missæ de Communi Martyris, & plurium; vnius Confessoris, & plurium; Virginum, & Martyrum. *Pamelius in tertio libro Sacrament.* facit earum auctorem maiori ex parte *Alcuinum*.

8 Rubrica illa, videlicet,

Commune Martyrum tempore Paschali, scilicet à Dominica in Octaua Paschæ, vsque ad Vigiliam Pentecostes,

Causam apertam habet: quia infra Octauam Paschatis, & à Vigilia Pentecostes vsque ad Trinitatem, neque

etiam de Patrono fit Officium sine privilegio. Quòd si ijs diebus cantanda sit Missa ob concursum populi, quod

conceditur in 1. par. Rubr. tit. 6. absque dubio Missa erit vt in tempore Paschali; quia tempus Paschale terminatur in Sabbato ante Trinitatem, vt supra docuimus: quod etiam nota pro Votiuus solemnibus pro re graui, de aliquo Sancto, aut pluribus, per eos dies celebrandis, quæ non prohibentur in Rubricis generalibus.

9 Dedicatio Ecclesiæ anniuersaria celebratur; cuius nomina sunt multa, & varia. Nam Ecclesia vox Græca est, & concionem significat, *Act. 19.* seu conuocationem, *ex Cyrillo Catech. 18.* dicta etiam est Cœnaculum, à cœna Domini, apud *Baron. anno 57. & 59.* Domus Dei, Orationis; Dominicum, quasi relictum amplum; Basilica Regis regum, Martyrium, Confessio, & Oratorium. lege *Durand. lib. 1. de Ritibus cap. 1.* iure igitur Dedicatio celebratur. Ex auctoritate Apostolica, inquit *Radulph. Propos. 17.* Constantinus edixit, *ex Eusebio lib. 4.* Athan. docuit *Apolog. 2.* S. August. habuit in eadem Sermone 252. de Tempore, & alios. Extant *Canones Felicis IV. & Gregory I. de Consecr. Dist. 1. cap. 17. Solemnitates.* vbi affertur exemplum Christi concurrentis ad Encœnia, id est, Dedicacionem Templi Ierosolymitani, *Ioannis 10.* Dedicantur autem, ait *Alcuinus de Cœna Domini*, vt in eis inuitetur aduentus Angelorum, & homines in eas intrantes etiam ab exili cogitatione se contineant. *Soluo calceamentum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, terra sancta est.* hæc ille. *S. Thom. 3. part. quest. 85. art. 3. ad quartum.* Ideo, ait, consecratur Ecclesia, quia sancta est Ecclesia sponsa Christi, & cum Octaua celebratur, *de Consecr. Distinct. prædicta*, ad notandam gloriosam Resur-

rectionem futuram eiusdem. Hæc ibi.

10 Nota parenthesis in Oracione Secreta huius Missæ: ea enim verba, quæ parenthesis clauduntur, omitti debent, cum dicitur Missa de Dedicacione alicuius Ecclesiæ, quæ non est eadem ipsa, in qua celebratur; vt in Dedicacione Basilicarum Saluatoris & Apostolorum Petri & Pauli, quæ ab vniuersis celebrantur, extra eadem Ecclesias; & in Dedicacionibus Cathedralium Ecclesiarum, quæ iubentur celebrari ab omnibus diœcesanis. Me præsentem, ad hunc finem facta est parenthesis, quam ferè omnes ad hanc fortè diem ignorauerunt. Collecta & Secreta habentur in *Sacramentar. Gregor.*

In Dedicacione Ecclesiæ Cathedralis, quæ (vt innuimus, & in secundo Tomo docemus) celebrari debet à Clero ciuitatis, & Diœcesis, dicitur *Credo*, etiam extra propriam Ecclesiam; sicuti fit in Dedicacionibus Basilicarum Saluatoris & Apostolorum Petri & Pauli, etiam extra eorum Basilicas, ob rationem allatam, cum de Symbolo ageremus *pag. 38.* quia & eodem modo quo totus Orbis veneratur Basilicas, Cathedralem alteram Urbis, hoc est, Saluatoris, alteram quasi Cathedralem, nempe SS. Apostolorum; debet vnaquæque ciuitas & Diœcesis magis minusve suam venerari Cathedralem: & extra eandem, in eiusdem gratiam, recitare Symbolum in Missa. Ratio verò eorum, qui dicunt, ideò recitari Symbolum in Dedicacione Cathedralis Ecclesiæ, quia etiam extra eandem est primæ classis, non sufficit: quia Festum sancti Ioannis Baptistæ est primæ classis vbique, & tamen extra propriam Ecclesiam non dicitur *Credo*. Neque item alia ratio satisfacit

cit integrè; quòd nimirum Cathedralis Ecclesia est propria cuiusque, & potest dici Dedicatio propriae Ecclesiae, de qua in *Rubr. de Symbolo*: quia verè non est ita propria eo sensu quo loquuntur Rubricae Missalis & Breuiarij de Dedicazione propriae Ecclesiae.

11 *In ipsa die Dedicacionis Ecclesiae Missa dicitur vt supra.*

Ordo Roman. in Dedicacione Eccles. consecrationis Ecclesiae. lege interim
Non est huius loci explicare ritum *Tobiam nostrum par. 1. cap. 27. 28. 29.*

12 *In ipsa die Dedicacionis Altaris dicitur Missa vt supra.*

Antiquitus fiebat annua Dedicatio Altaris, ex *August. Serm. 252. 255. de Tempore*, Nam vniciuique Altari consecrato assistere Angelum Dei, probant exempla in *Prato spir. Sophronij cap. 4. & 10.* *Epist. 50.* vbi agit de tredecim Altaribus dedicandis, quidquid garrant Hæretici.

13 Plura quoque Altaria consecrari in Ecclesia docet *S. Gregorius libro 5.*

14 Demum consecratur Altare, ad indicandam sanctitatem Christi, *S. Thom. 3. par. quest. 83. artic. 3. ad 4.* Plura lege de Altaribus apud *Tobiam nostrum par. 1. cap. 7.*

De Rubricis Missarum Votiuarum in fine Missalis.

XVII.

1 **S**equentes Missae Votivae, licet pro Sacerdotis deuotione quacumque die dici possint per hebdomadam, quando Festum Duplex non occurrit: hoc tamen passim, nisi rationabili de causa, fieri non debet, sed, quoad fieri potest, Missa cum Officio conueniat. Cuique autem diei propria Missa potest assignari, vt Feria secunda, nisi dicatur pro Defunctis, Missa de sancta Trinitate, Feria tertia de Angelis, Feria quarta de Apostolis, Feria quinta de Spiritu sancto, vel de sanctissimo Eucharistia Sacramento, Feria sexta de Cruce, vel de Passione Domini, Sabbato de sancta Maria. In ipsis non dicitur Gloria in excelsis, nec Credo, nisi pro publica Ecclesia causa. In Missa autem beatae Mariae in Sabbato, & in Missa Angelorum, dicitur tantum Gloria in excelsis.

2 Tempore Paschali in fine Introitus dicuntur duo Alleluia, & in fine Offertorij & Communionis additur Alleluia, vbi non habetur.

3 Missarum Votiuarum de Trinitate, de Angelis, de Spiritu sancto, de Cruce, & de sancta Maria, auctorem aliquo modo diximus supra in *Rubric. gener. 1. par. tit. 4. num. 3. pag. 9.* fuisse Alcuinum. Docuimus etiam ibidem, Cur Feriæ secundæ tributa fuerit Missa de Trinitate, Feriæ tertiæ de Angelis, Feriæ